

LUBJA KÜLA STRATEEGIA

2022-2027

Koostatud Leader koostööprojekti „Arukad külad“ raames

Lubja küla 2022

Sisukord

SISSEJUHATUS

Sii tuleb Eesti ja programmi spetsiifiline taust. (Kirjutatakse programmi poolt) Milline oli strateegia koostamise protsessi? Miks küla/piirkond aruka küla arenguprogrammis osaleb? Mis on arukas tema jaoks? Peatüki maksimaalne pikkus 1 lk.

Lubja küla osaleb aruka küla arenguprogrammis, kuna soovib piirkonnana areneda arukalt-kogukonda kaasates, elukeskkonda arendades hoolivalt ja looduskeskkonda hoides.

SIDUSRÜHMAD KAASAMINE

2.1. Sihtrühmade kaasamine

Sihtrühmade kaasamine on arengustrateegia koostamisel Lubja küla aktiivi jaoks väga oluline. Arengustrateegia otseseks sihtrühmaks on Lubja küla elanikud ja kaudseteks viimsilased ja Harjumaa elanikud. Kahjuks COVID-19 pani piirangud peale suurte inimgruppide kokkukutsumiseks. Seega pidime kasutama interaktiivseid meetodeid sihtrühmade kaasamiseks. Kaasamise meetoditena kasutasime:

- Veebilahendusi
- interaktiivne küsimustik külaelanikele, et koostada SWOT analüüs
- veebikoosolekud
- info edastamine külaseltsi veebilehel ja facebookis
- Koosolekuid- ja ajurünnakuid sh. mittetraditsioonilised
- Talvine matk 30.01.2022. Osales 42 inimest.

2.2. Partnerite kaasamine

Arengustrateegia juhtrühm kaardistas arengustrateegia koostamiseks vajamineva kompetentsi ja infokogumi. Sellest sõltuvalt leiti vajaminevad partnerid. Partneriteks olid:

- Viimsi Vallavalitsus- elanike statistika, arengukava jne
- SA Rannarahva Muuseum- küla ajaloo info, Lubja klindiaastangu ajalooliste väärtuste kaardistamise protsess ja väärimise ettepanekud
- Burger Kitchen OÜ- ettevõtja, kes aitab motiveerida küla elanikke osalema küla strateegia koostamisel andes kinkekaarte.
- RMK- koostöö loodusväärtuste kaardistamisel
- Põhja- Harju Koostöökogu- läbi Arukate külade projekti arengustrateegia koostamise jõustamine

2.3. Kodanike teavitamine

Kodanike teavitamisel jälgiti põhimõtteid:

- rohkem infot on alati parem, kui vähem
- kui kodanike kaasata, siis nad suhestuvad eesmärkidega paremini
- info jagamine peab olema regulaarne
- suhtlemine avalikkusega peab olema pidev ja avatud

Strateegiaprotsessi avalikustamiseks, sihtrühmade kaasamiseks ja strateegia elluviimise avalikustamiseks kasutati:

- Lubja Külaseltsi Facebooki postitusi sh video postitused <https://fb.watch/aMSQlrBuDt/>
- Külaelanike meili listi kaudu infomeilide saatmist

- Viimsi valla kohalikus ajalehes Viimsi Teatajas ilmunud teatise https://www.viimsivald.ee/sites/default/files/2022-01/vt_28.01.22_netti.pdf
- Lubja küla infotahvleid
- Isiklikku kommunikatsiooni

3. KÜLA ISELOOMUSTUS JA ANALÜÜS

3.1 Küla iseloomustus

Lubja küla asub Viimsi vallas, Harjumaal. Viimsi valla pindala on 73 km². Vald jaguneb alevikeks ja küladeks. Valla haldusterritooriumil on 2 alevikku (Haabneeme ja Viimsi) ja 20 küla. Suurem osa Viimsi vallast jääb Viimsi poolsaarele, piirnedes lõunaosas Tallinna ja Maardu linnaga ning ligi ühe km ulatuses Jõelähtme vallaga. Lisaks maismaa osale (kokku 47 km²) on Viimsi valla koosseisus 15 saart (kokku 26 km²).

Lubja küla paikneb Viimsi poolsaare keskel ja on ümbritsetud Viimsi aleviku, Haabneeme alevikuga ning valla suuremate küladega – Pringi, Leppneeme, Tammneeme ja Pärnamäe. Kaugus Viimsi vallamajani on küla piirist ca 1 kilomeeter. Merega Lubja küla ei piirne.

Lubja küla hõlmab märkimisväärse osa Viimsi poolsaare keskosas paiknevatest metsamassiividest, millest suurem osa on riigi omandis.

Oluline maastikuelement Lubja külas on Põhja-Eesti klindias tang, mida siin kutsutakse Lubja mäeks. Klindias tangul paikneb liitsihi ülemine märk ehk Lubja majakas, samuti nn. Röövlikoobas, mis on üks tähtsamaid vaatamisväärsusi nagu ka kogu klindias tang Viimsi vallas üldse. Röövlikoobas ja Rauaallikas on riikliku kaitse all.

Viimsi vallavolikogu on loonud nii klindias tangu kui ka metsade ning astangu alla jäävate põllu- ja rohumaade kaitseks kohaliku looduskaitse ala.

3.2 Töökohad ja elanike sissetulekud

Klindias tangu, metsade ja astangu alla jäävate põllu- ja rohumaade piirkond omab olulist miljööväärtust, mis leiab kajastamist Lubja küla osaüldplaneeringus.

Tootmispiirkonnana tuleb mainida endise Lubja suurfarmi läheduses tegutsevaid ettevõtteid, eriti aga just Ampri tee piirkonda. Viimati nimetatud alal omab suuri tootmissihtotstarbega maaüksusi kinnisvara haldusfirma AS Esmar, kes on need koos tootmishoonetega välja rentinud peamiselt kergetööstusega tegelevatele ettevõtetele.

Äramärkimist väärib ka pidevalt oma võimsusi suurendav RAS Eesti Energia Lubja alajaam Lubja mäel ja AS Viimsi Vesi. Viimasel ajal on tulnud juurde ettevõtteid, kes on välja arendanud laopindu- Kookon, Poolsaare Ärimaja. Suurimaks tööandjaks Lubja külas COATS Eesti, mis tegeleb tõmbelukkude tootmisega. Töötajaid on seal kokku ca 50. Autoteenindusettevõtte Remauto OÜ pakub autode tehnoülevaltust ja remonti.

Oluline on teada, et nii Lubja külas kui ka kogu Viimsi vallas elavad inimesed töötavad valdavalt väljaspool koduvalda. Samaaegselt nii Viimsi vallas kui ka Lubja küla ettevõtetes

töötavad suures osas inimesed, kelle elukoht asub Tallinnas või mujal väljaspool Viimsi valda. Samas on positiivne, et töötus pole Viimsi vallas eriline probleem.

Statistikaameti andmetel on 2020. aastal Viimsi vallas keskmine brutopalk 1873,81 eurot, mis on kõrgem, kui Harju maakonna keskmisest 1540,7 eurot ja eesti keskmisest brutopalgast 1379,68 eurot.

Allikas: https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu__sissetulek/ST004/table/tableViewLayout2

Teenindusasutusi ja kauplusi Lubja külas tänasel päeval ei ole. Kohalik omavalitsus on näinud küll planeeringutes ette maa-alasid maakasutussihotstarbega ärimaa ja sotsiaalmaa, kuid käesoleval ajal pole need arendajate poolt ellu viidud.

Lähimad teenindusasutused sh kauplused, kool ja arstiabi asuvad valla naaberhaldusüksuses Haabneeme alevikus. Kuna vahemaa Haabneemes asuvasse teenindusasutustesse on ca 2 km, siis pole nende puudumine Lubja külas väga oluline. Külas asub 144 kohaline Uus-Pärtele lasteaed, kus asub ka valla ainuke söimerühm.

2020.a suvel avati Lubja külas 130 kohaline eakate ööpäevaringne üldhooldusasutus Pihlakodu.

Täna elab Lubja külas 921 inimest. Elanikkonna kiire suurenemise alguseks võib pidada aastat 2003, millest alates on küla rahvaarv rohkem kui kolmekordistunud. Elanike arvu juurdekasv on põhjustatud ulatuslikust sisserändest, mis on jõuliselt mõjutanud ka selle vanuselist jaotust.

Kiirelt on kasvanud just tööealise elanikkonna osatähtsus, samuti noorte ja laste osakaal.

Lubja küla saab täna veel üldjoontes pidada hajaasustusega piirkonnaks, samas on täheldatav tiheasustuslike printsiipide rakendumist uute elamualade planeerimisel.

3.3 Ligipääs ja ühistransport

Lubja küla läbib Randvere tee, mis on riigimaantee. Aastatel 2003-2004 rekonstrueeriti Randvere tee põhjalikult ning Viimsi vald rajas tee kõrvale ka jalgratta- ja kõnnitee. Teise tähtsa teena kulgeb Lubja külas Lubja tee, mis on täielikult renoveeritud ja ka selle tee äärde on rajatud kergliiklustee.

Kogu Viimsi poolsaarel on välja ehitatud ühtne ühisveevarustuse ja kanalisatsiooni süsteem.

Lubja mäel asuvad mobiilsidemastid, mis tagavad mobiilside rahuldava leviala.

Kehtiva Pärtele detailplaneeringu järgi on ettenähtud küla kooskäämise kohaks ja sportmängude ning muude ürituste läbiviimiseks Lubja tee kõrval paiknev maa-ala, mis on hetkel veel välja ehitamata. Lähim üleriigilise tähtsusega tee, Peterburi maantee, asub Lubja küla piirist umbes 10 kilomeetri kaugusel

3.4 Külaelu juhtimine ja koostöö kogukonnas

Eesti taasiseseisvumise eel alustati Eestimaal taas külavanemate ametisse nimetamist. Lubja küla põliselanikud, kes aastakümneid üksteist tunnevad, valisid endi seast külavanema, kelleks sai Elle Kristlepp. Järgmised külavanema valimised toimusid 09. juunil 2009 ja külavanemaks valiti Raimo Tann, kes on tänaseni Lubja külavanem.

01. septembril 2009 asutati külavanema institutsiooni toetamiseks ja külaelanike kaasamiseks küla arendamisel MTÜ Lubja Külaselts. Kuna külavanem on vallavalitsuse sidemeks külaelanikega, siis läbi külavanema tegevuse on olnud just Lubja küla põlisel elanikkonnal hästi toimiv juurdepääs vallavalitsuse erinevatele ametkondadele.

MTÜ Lubja külaselts (edaspidi nimetatud, kui Külaselts) on olnud aktiivne küla elu arendaja ja välisrahastuse kaasaja. Külaseltsi edukad projektid on toodud strateegia [lisa](#)

Töös on alljärgnevad projektid:

- Armastusepark
- terviserada
- Ingli kinnistu heaolukeskus
- Röövlikoopa ümbruse korrastamine
- Lubja lossi varemete väljakaevamine ja väärimine
- Lubja Spa ajaloolise väärtuse ja olemuse taastamine läbi interaktiivse presentatsiooni

3.5 Seosed teiste arengukavadega

3.5.1. Viimsi valla arengukava

Kehtivate kaitsekorralduskavade täitmine ja uuendamine, loodusväärtuste kaitse, elupaikade säilitamine, rohevõrgustiku ja selle osade, Natura 2000 alade ning kohalike maastiku- ja looduskaitsealade säilitamine; loodus- ja kultuurimälestiste heakorrastamine, elukeskkonda risustavate lagunened hoonete lammutamine ja avaliku ruumi heakorrastamine; kogukonna keskkonnateadlikkuse suurendamine ja loodust säästvale käitumisele suunamine.

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 12

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Ajalooliste väärtuste väärimine sh presenteerimine (nt Lubja loss, Lubja Spa, Kuradikoobas, militaarobjektid)
- Loodusväärtuste väärimine, presenteerimine, taastamine sh kogukonnale avamine loodust säästval moel (nt Lubja klindiasang, Energiallikas, nahkhiirtekodu, puude istutamine, lilleaasade tegemine)

Elukeskkonna kvaliteedi tagamise olulisemad tegevussuunad on: jätkusuutliku rahvaarvu kasvu reguleerimine ruumilise planeerimise kaudu, et tagada valla sotsiaalse ja tehnilise taristu toimimine; valla peamiste prioriteetide täitmisele kaasa aitamine ruumilise planeerimise kaudu (nt täiendavate lasteaia- ja koolikohtade loomiseks tingimuste tekitamine, kõrgetasemeliste vabaaja veetmise võimaluste loomine, sh kultuuriasutuste ja rekreatsioonialade rajamiseks vajalike maa-alade reserveerimine); valda (tarkade) töökohtade

tekkeks tingimuste loomine, et vähendada elanike pendelrännet; tasakaalustatud arengu põhimõttest lähtumine, kus juurde lisanduvad hooned ja rajatised pigem rikastavad, mitte ei halvenda ega koorma valla üldist elukeskkonda ja selle ilmet, seda nii funktsionaalsest kui ka arhitektuurilisest aspektist (kunstitaieste ja skulpturaalsete vormide kavandamine avalikku ruumi esteetiliselt nauditava keskkonna kujundamiseks)

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 14

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Ajalooliste väärtuste väärindamine sh presenteerimine (nt Lubja loss, Lubja Spa, Kuradikoobas, militaarobjektid)
- Loodusväärtuste väärindamine, presenteerimine, taastamine sh kogukonnale avamine loodust säästval moel (nt Lubja klindiasang, Energiallikas, nahkhiirtekodu, puude istutamine, lilleaasade tegemine)

Olulisemad tegevused huvihariduse ja noorsootöö valdkonnas on: täiendavate võimaluste loomine mitmekülgse huvihariduse pakkumiseks:

- noorte ettevõtlikkuse, loovuse ja aktiivsuse suurendamine läbi koostöö ja -projektide
- Viimsi õpilasmaleva tegevuse laiendamine.

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 20

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Ajalooliste väärtuste väärindamine sh presenteerimine (nt Lubja loss, Lubja Spa, Kuradikoobas, militaarobjektid)
- Loodusväärtuste väärindamine, presenteerimine, taastamine sh kogukonnale avamine loodust säästval moel (nt Lubja klindiasang, Energiallikas, nahkhiirtekodu, puude istutamine, lilleaasade tegemine)

Hariduse kvaliteedi tagamise olulisemad tegevussuunad on: hariduse valdkonna arengukava väljatöötamine, mis seab valdkonnale tervikuna selged prioriteedid ja eesmärgid; täiendavate lahenduste leidmine lasteaia-, üldharidus ja huvikooli õppekohtade tagamiseks valla lastele, sh Pärnamäe lasteaed/põhikooli ja Krillimäe lasteaia rajamine; konkurentsivõimelise palga- ja motivatsioonisüsteemi loomine valla haridustöötajatele; era- ja mittetulundussektori suurem kaasamine kvaliteetse hariduse andmiseks; iga lapse individuaalsusega arvestamine ja tingimuste loomine koolist väljalangevuse vähendamiseks ning sujuvaks üleminekuks ühelt kooliastmelt teisele; haridusasutuste kogukonnaelus osalemise suurendamine, (nt lasteaed ja kool kui avatud kogukonnakeskused); koostöövõrgustike arendamine valla noorte, ettevõtjate, koolide ja omavalitsusega (sh õpilasmaleva tegevuse jätkamine, seal osalevate noorte arvu suurendamine, praktikakohtade loomine ja vahendamine); elukestvas õppes osalemiseks võimaluste loomine (sh koostöös ülikoolidega), täiskasvanute õppe võimaluste laiendamine.

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 16

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Ajalooliste väärtuste väärindamine sh presenteerimine (nt Lubja loss, Lubja Spa, Kuradikoobas, militaarobjektid)

Olulisemad tegevused heakorra ja haljastuse valdkonnas on:

- külade lipuväljakute rajamine;
- ühisalade rajamine, kus ühtse tervikuna on koondatud haljastuse, sademevee ärajuhtimise ja roheala elemendid ning tegevused erinevatele sihtgruppidele;
- uute kaasaegsete mänguväljakute ja koerte jalutamise ning treenimise väljakute rajamine,
- täiendavate istepinkide, pakendikonteinerite ja prügikastide paigaldamine, avaliku ruumi puhkealade (nt rannad) korrastamine;
- kogukonna senisest suurem kaasamine valdkonna arengu planeerimisel ja heakorra tagamisel.

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 31

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elanikele suunatud ühisürituste ja arutelude korraldamine
- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Ajalooliste väärtuste väärindamine sh presenteerimine (nt Lubja loss, Lubja Spa, Kuradikoobas, militaarobjektid)
- Loodusväärtuste väärindamine, presenteerimine, taastamine sh kogukonnale avamine loodust säästval moel (nt Lubja klindiasang, Energiallikas, nahkhiirtekodu, puude istutamine, lilleaasade tegemine)

Sotsiaalhoolekande olulisemad tegevussuunad on:

- vajaduspõhiste sotsiaalteenuste arendamine ning neid pakkuvate keskuste ja/või võrgustike loomine ja arendamine;
- sotsiaalprobleemide ennetamine;
- tervishoiuvaldkonna arengu toetamine ja tervist väärtustava eluhoiaku kujundamine; - kodanikualgatuse soodustamine, erinevate sektorite potentsiaali rakendamine probleemide lahendamisel.

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 32

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elanikele suunatud ühisürituste ja arutelude korraldamine
- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Rahvatervise projektid (nt liikumist ja vaimset tervist hoidvad ja propageerivad üritused, meditatsioonirajad, loodusrajad, lõkkekoht jne).

Olulisemad tegevused eakate hoolekandes on:

- eakatele mitmekülgsete rekreatsioonitingimuste loomine;
- (uute) võimaluste loomine toimekatele eakatele endi aktiivsena hoidmiseks;
- suurem tähelepanu pööramine eakate liikumisraskustest tingitud probleemide lahendamiseks (sh ligipääsetavuse parandamine, sobivate ühistranspordivahendite kasutamine, vastavate teenuste ja toetuste pakkumine);
- kogukonnas aktiivselt kaasalöövate eakate märkamine ja tunnustamine!

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 35

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elanikele suunatud ühisürituste ja arutelude korraldamine
- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Rahvatervise projektid (nt liikumist ja vaimset tervist hoidvad ja propageerivad üritused, meditatsioonirajad, loodusrajad, lõkkekoht jne).

Kultuuri- ja spordivaldkonnas ning terviseedenduses on olulisemad tegevussuunad:

- kaasaegse taristu loomine kultuuri- ja sporditegevuste harrastamiseks;
- Viimsi valla oluliste sündmuste korraldamine ning toetamine (seda nii uute traditsioonide loomisel kui olemasolevate kinnistamisel);
- valla ajaloo- ja kultuuripärandi kirjeldamine ning hoidmine;
- kultuuri- ja spordivaldkonna nähtavuse tõstmine, sündmuste professionaalne turundamine ning seeläbi valla maine kujundamine;
- sõpruspiirkondadega koostöö suurendamine valla turismi edendamiseks.

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 38

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elanikele suunatud ühisürituste ja arutelude korraldamine
- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Ajalooliste väärtuste väärindamine sh presenteerimine (nt Lubja loss, Lubja Spa, Kuradikoobas, militaarobjektid)
- Loodusväärtuste väärindamine, presenteerimine, taastamine sh kogukonnale avamine loodust säästval moel (nt Lubja klindiasang, Energiallikas, nahkhiirtekodu, puude istutamine, lilleaasade tegemine)
- Rahvatervise projektid (nt liikumist ja vaimset tervist hoidvad ja propageerivad üritused, meditatsioonirajad, loodusrajad, lõkkekoht jne).

Kultuurivaldkonnas on eelistatud tegevused, mis aitavad paremini tuua esile Viimsi valla ajaloo- ja kultuuripärandit. Arendame tegevusi Viimsi valla ajaloo- ja kultuuripärandi esiletoomiseks: toetame Rannarahva Muuseumi tegevust pärandi hoidja-, säilitaja-, arendaja- ja Viimsi valla atraktiivse tutvustajana, edendades ühtlasi piirkonna turismi ja kultuuriturismi Viimsi poolsaarel ja saartel. Rajame mälestusmärke, toetame ja väärtustame kultuuri- ning militaarajaloo pärandi hoidmist ja säilitamist. Jätkame traditsiooniliste kohalike kultuurisündmuste arendamist. Loomeme ja arendame uusi Viimsi kultuurisündmusi ja traditsioone.

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 39

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elanikele suunatud ühisürituste ja arutelude korraldamine
- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasstangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Ajalooliste väärtuste väärindamine sh presenteerimine (nt Lubja loss, Lubja Spa, Kuradikoobas, militaarobjektid)

Spordivaldkonnas loome juurde täiendavaid võimalusi spordialade harrastamiseks. Alustame murdmaasuusaradade teenindamiseks kunstlume tootmist. Kunstlume tootmiseks võetakse vett üksnes selleks rajatavatest tehisveekogudest, et vältida lume tootmiseks põhjavee kasutamine. Rajame ja arendame külade spordiväljakuid. Toetame laste ja noorte sporditegevust, keskendudes Viimsi valla eelisarendatavatele spordialadele.

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 39

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elanikele suunatud ühisürituste ja arutelude korraldamine
- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasstangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Rahvatervise projektid (nt liikumist ja vaimset tervist hoidvad ja propageerivad üritused, meditatsioonirajad, loodusrajad, lõkkekoht jne).

Terviseedenduse abil muudame valla keskkonna selliseks, kus tervislikud valikud on lihtsasti kättesaadavad. Suuname oma tegevused tervislike eluviiside (toitumine, liikumine, vaimne tervis) ja neid toetava keskkonna kujundamisele ning terviseedendusala teadlikkuse tõstmisele. Valdkonna arendamisel kasutame tänaseid parimaid praktikaid ja innovaatilist lähenemist, mis aitavad saavutada parimaid tulemusi (nt nutirakendused andmete korjeks ja analüüsiks). Tervisliku keskkonna kujundamisel on esmatähtis kaasata erinevate valdkondade esindajaid, otsusetegijaid ning kogukonda, et luua terviseedenduse valdkonnakeskne juhtimine ja toetav võrgustik. Kesksel kohal on tähelepanu pööramine kõige haavatavamatele sihtgruppidele nagu lastega pered, eakad ja erivajadustega inimesed. Keskendume järgnevatel aastatel ennekõike: laste ja noorte terviseteadlikkuse tõstmisele (sh liiklusohutus ja turvalisus, sõltuvusainete tarvitamise ennetamine, kiusamisvaba kool, tervislik toitumine ja liikumine jms); eakatele suunatud tegevustele, mille abil suureneb nende liikumise aktiivsus, kaasatus kogukonna tegevustesse ning mis kujundavad ohutut eluviisi.

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 40

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elanikele suunatud ühisürituste ja arutelude korraldamine
- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasstangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Rahvatervise projektid (nt liikumist ja vaimset tervist hoidvad ja propageerivad üritused, meditatsioonirajad, loodusrajad, lõkkekoht jne).

Lähtudes Viimsi valla geograafilisest asendist, pikast rannajoonest ja saartest, on oluline turismi arendustegevuses lõimida saarte ja mandriturism tootearendusega ning luua nende baasilt üksteist toetavaid pakette. Ettevõtja seisukohalt on oluline, et turist jääks piirkonda pikemalt, tarbides erinevaid tooteid ja teenuseid. Turismisektor on Viimsi vallale oluline tulupotentsiaal tänu kasvavale ja arenevale väikeettevõtlusele. Saartega ühenduste

parandamine, kvaliteetsete turismiteenuste ja sisukate puhke- ja kultuurivõimaluste pakkumine on eelduseks Viimsi kujundamisel turismi tõmbekeskuseks.

Allikas: Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2020-2025 lk 44

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Ajalooliste väärtuste väärindamine sh presenteerimine (nt Lubja loss, Lubja Spa, Kuradikoobas, militaarobjektid)
- Loodusväärtuste väärindamine, presenteerimine, taastamine sh kogukonnale avamine loodust säästval moel (nt Lubja klindiasang, Energiallikas, nahkhiirtekodu, puude istutamine, lilleasade tegemine)
- Rahvatervise projektid (nt liikumist ja vaimset tervist hoidvad ja propageerivad üritused, meditatsioonirajad, loodusrajad, lõkkekoht jne).

3.5.2. MTÜ Põhja-Harju Koostöökogu Strateegia 2015-2022, kinnitatud 29.06.2021

Tulenevalt esimese perioodi kogemusest leiti, et uue perioodi strateegial võiks olla kolm põhivaldkonda: kogukonnad, ettevõtlus ning turism ja elukeskkond. Neljandaks nn horisontaalseks suunaks võiks olla koostööprojektid. Kogukondade aktiveerimise puhul on uue perioodi olulisemateks märksõnadeks: ühine identiteet, ühised üritused, ühisprojektid jms; (uus)asumite aktiveerimine – ühistegevused, töötoad, mõttetalgud, õppereisid jne; lisaks noortele on oluline ka teiste gruppidega (nt eakad) seotud tegevused. Ettevõtlusvaldkonna puhul on lähtuvalt esimese perioodi kogemustest fookuseks eelkõige kohapealne mõju (töökohad, tulud jms jääks maksimaalselt piirkonda). Peamised märksõnad: kohalike teenuste arendamine, väikese ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) toetamine (väiketootmine jms), võrgustumine; turismi arendamine, sh ühisosade leidmine (eesmärgiks pakkuda ka Tallinna linna elanikele ja selle külastajatele erinevaid võimalusi, nt linnainimeste harimine maal). Elukeskkond arendamise märksõnadeks on: turvalisus, päästeteenus, naabrivalve; heakord, haljasalad, pargid, avaliku ruumi korrastamine jms. ühisprojektid. Koostööprojektid ühiste huvide elluviimisel: tegevusgruppide vahelised ja rahvusvahelised projektid kultuuri, turismi ja kohaliku toidu populariseerimise alal.

Allikas: https://leaderph.eu/wp-content/uploads/2022/01/phkk-strateegia-2015-2022_lplik.pdf

Lubja Külaseltsi Arengustrateegiaga haakuvad võtmetegurid:

- Küla kommunikatsiooni kanalite parendamine
- Küla elanikele suunatud ühisürituste ja arutelude korraldamine
- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiasangu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Ajalooliste väärtuste väärindamine sh presenteerimine (nt Lubja loss, Lubja Spa, Kuradikoobas, militaarobjektid)
- Loodusväärtuste väärindamine, presenteerimine, taastamine sh kogukonnale avamine loodust säästval moel (nt Lubja klindiasang, Energiallikas, nahkhiirtekodu, puude istutamine, lilleasade tegemine)
- Rahvatervise projektid (nt liikumist ja vaimset tervist hoidvad ja propageerivad üritused, meditatsioonirajad, loodusrajad, lõkkekoht jne).

3.6 Arengutegurite (SWOT) analüüs

3.6.1 Ülevaade analüüsist

Arengutegurite analüüsiks viis Lubja Külaseltsi aktiiv sühtrühma seas läbi interaktiivse küsitluse. Küsitlus koostati Googel vormis: <https://forms.gle/qAa9194PeCcqZdAJ8>

Küsitluse vastamiseks kasutati sihtrühmale kommunikeerimisel:

- otsesuhtlust
- küla meililisti
- FB videopostitust, mida nägi 7200 inimest <https://www.facebook.com/Lubja-K%C3%BClaselts-MT%C3%9C-177143799002972/videos/654407859045783>
- korraldati Kogukonna matk.

Küsitlusele vastajaid oli 18. Peamised arengutegurid on looduse ja kogu elukeskkonna hoid, selle parendamine ja kogukonna sidususes parendamine. Küsitluse tulemused on välja toodud lisa 3.

3.6.2 SWOT´ist tulenevad võtmeteemad

Lubja Külaselts on välja valinud võtmeteemad, millega strateegia rakendamise raames planeeritakse tegeleda:

- Küla kommunikatsiooni kanalite parendamine
- Küla elanikele suunatud ühisürituste ja arutelude korraldamine
- Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiastringu rekreatsiooniala: välilaululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada
- Ajalooliste väärtuste väärindamine sh presenteerimine (nt Lubja loss, Lubja Spa, Kuradikoobas, militaarobjektid)
- Loodusväärtuste väärindamine, presenteerimine, taastamine sh kogukonnale avamine loodust säästval moel (nt Lubja klindiastring, Energiallikas, nahkhiirtekodu, puude istutamine, lilleaasade tegemine)
- Rahvatervise projektid (nt liikumist ja vaimset tervist hoidvad ja propageerivad üritused, meditatsioonirajad, loodusrajad, lõkkekoht jne).

4. SEKKUMISLOOGIKA

4.1 Visioon

Lubja küla on looduskaunis ja peresõbraliku elukeskkonnaga ühtehoidva ja ühiselt tegutseva kogukonna kodu, kus on keskmes inimene, loodus, ajaloolise ja kultuuripärandi väärtustamine ja kvaliteetne vabaajaveetmine.

4.2 Arengueesmärgid

Eesmärk	Tegevus	Tulemusnäitaja	Aeg	Vajalikud tuumiktegevused ja projektid	Rahastusallikas	Vastutaja
Küla elanikud on külas toimuvaga kursis	Küla kommunikatsioonikanalite parendamine	Külal on toimivad: - FB leht - Koduleht - Instagram	dets 2023	- leida vastutaja - hinnata kulu - leida rahastus - teostada	- Leader projektid - valla toetus	külavanem
Kogukond on aktiivne ja sidus	Küla elanikele korraldatakse ühisüritusi ja arutelusid	Küläs toimuvad regulaarsed ühisüritused ja arutelud. Traditsioonilised ühisüritused, mis toimuvad on: - küla üldkoosolek koos aruteluga -jaanituli -Teeme ära talgud koos aruteluga	- 1 kord aastas toimub üldkoosolek-arutelu - 1 kord aastas toimub talgud-arutelu - 1 kord aastas toimub jaanituli	- leida vastutaja - planeerida üritused - informeerida kogukonda - üritused läbi viia	valla toetus	külavanem
Lubja küla on parima elukeskkonnaga küla Viimsis	Küla elukeskkonna parendamine- pingid, Lubja klindiastangu rekreatsiooniala: vabaõhu laululava, lipuväljak, söögikoht, kogukonnamaja, avalikud pargid-rohealad, terviserada	- 2 tk arukat pinki on paigaldatud - Lubja klindiastangu rekreatsiooniala 3 etapp-Armastuse park on valmis - Lubja klindiastangu rekreatsiooniala 4 etapp-terviserada Põhjakonna trepist kuni Vimkani on valmis	august 2023 august 2025 september 2024	- koostada tegevuskavad tulemi saavutamiseks - leida projektijuht - kaasata eksperte - hinnata kulu - leida rahastus - viia ellu	- projekti toetus - valla toetus - riigieelarveline toetus - ettevõtetega koostöö	külaseltsi juhatus

		<ul style="list-style-type: none"> - Lubja klindiastangu rekreatsiooniala 5 etapp on valmis- kogukonna keskus koos lipuväljakuga, välilaulualavaga ja söögikohaga on valmis - Inglise kinnistu vabaõhu kogukonna keskuse taristu on valmis 	<p>september 2026</p> <p>juuni 2023</p>			
Küla ajaloolised väärtused on väärtustatud ja presenteeritud	Ajalooliste väärtuste väärindamine sh presenteerimine (nt Lubja loss, Lubja Spa, Kuradikoobas, militaarobjektid)	<p>Ajaloolised väärtused on presenteeritud:</p> <p>1. etapp- infotahvel on olemas</p> <p>2. säilmed on heakorrastatud ja presenteeritud</p>	<p>detsember 2023</p> <p>detsember 2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - koostada tegevuskavad tulemi saavutamiseks - leida projektijuht - kaasata eksperte - hinnata kulu - leida rahastus - viia ellu 	<ul style="list-style-type: none"> - projekti toetus - valla toetus - riigieelarveline toetus 	külaseltsi juhatus
Küla loodusväärtused on väärtustatud ja presenteeritud	Loodusväärtuste väärindamine, presenteerimine, taastamine sh kogukonnale avamine loodust säästval moel (nt Lubja klindiastang, Energiallikas, nahkhiirte kodu, puude istutamine, lilleasade tegemine)	<p>Loodusväärtused on väärindatud, presenteeritud ja taastatud:</p> <p>1. Kuradikoopad on heakorrastatud ja presenteeritud</p> <p>2. energiaallikas on presenteeritud</p> <p>3. nahkhiirte kodu on loodud</p> <p>4. külasse on istutatud juurde vähemalt 100 puud</p> <p>5. loodud on lilleas</p>	<p>september 2024</p> <p>september 2024</p> <p>september 2025</p> <p>september 2026</p> <p>september 2026</p>	<ul style="list-style-type: none"> - koostada tegevuskavad tulemi saavutamiseks - leida projektijuht - kaasata eksperte - hinnata kulu - leida rahastus - viia ellu 	<ul style="list-style-type: none"> - projekti toetus - valla toetus - riigieelarveline toetus 	külaseltsi juhatus

Lubja küla elanikel on maailma kõige pikemad tervena elatud aastad	Rahvatervise projektid (nt liikumist ja vaimset tervist hoidvad ja propageerivad üritused, meditatsioonirajad, loodusrajad, lõkkekoht jne).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rahvatervise valdkonna projekt on ellu viidud 2. Meditatsiooni- ja looduserada on valmis 3. Lõkkeplats ja pikniku koht on valmis 	<p>igal aastal üks projekt</p> <p>september 2025</p> <p>september 2025</p>	<ul style="list-style-type: none"> - koostada tegevuskavad tulemi saavutamiseks - leida projektijuht - kaasata eksperte - hinnata kulu - leida rahastus - viia ellu 	<ul style="list-style-type: none"> - projekti toetus - valla toetus - riigi-eelarveline toetus 	külaseltsi juhatus
--	---	---	--	---	---	--------------------

4.3 Strateegia skeem

5. JUHTIMINE JA SEIRE

Küla arengustrateegia elluviimise eest vastutab külaseltsi juhatus. Kord aastas, küla üldkoosolekul, teeb külaseltsi juhatuse esimees ülevaate arengukava järgimisest ja kui on siis teeb ettepanekud arengustrateegia muudatustest. Arengustrateegia kinnitab küla üldkoosolek ja samuti kinnitab üldkoosolek arengustrateegia muudatused. Vajadusel tehakse küla üldkoosolekul juhitud arutelud muudatusettepanekute osas.

-

LISA 1. Küla ajalugu

Viimsi poolsaare pika ajaloo vältel on küla piirid paljudi muutunud ja märkimisväärselt laienenud. Küla ajalugu ulatub meie kaugemasse minevikku – muinasaega. Esimestest asustuse jälgedest annavad tunnistust kaks tarandkalmet 4-5. sajandist (Viimsi I ja II tarandkalme) ja Rootsi kuninga haud.

1971. aastal avastasid arheoloogid Vello Lõugas ja Oskar Raudmets Viimsi asula koha, mis dateeriti I sajandisse. Samal aastal leiti ka Rootsi kuninga haud. 1990. aastal toimusid Niine talu maal, kus paiknesid I ja II tarandkalme, arheoloogilised väljakaevamised. Leidude hulgas oli üks haruldus – väike, nähtavasti lapsele kuulunud odaots, mis on esimene omataoline Eestis.

Joonis 2. Odaots Viimsi I tarandkalmest (Ajaloo Instituut, AI 5914:127).

Tuntud Viimsi piirkonna koduloo-uurija Aleksander Viidas kirjutab, et teadaolevalt asus keskajal klindipealsel üksikute hajataludega külake – Viimsi poolsaare vanim asutus – Uianra (Vianra, Viama), mis on ära märgitud 1241. aastal Taani hindamisraamatus kui seitsmedraamaline küla. Samast nimest on saanud ka oma nimetuse Viimsi poolsaar. Kohanime Uianra on identifitseeritud nagu Vianra – Viama – Vihama – Viimsi. Arvatakse, et sõna algne mõiste võis tuleneda sealsest viha maitsega soorauda sisaldavast veest. Teenekas kohanimede uurija Valdek Pall on väitnud, et toponüüm Whwma tuleneb rohttaime soovõha nimest, mida Põhja-Eesti murdeis kutsutakse ka vehk. Nähtavasti kasvas selles piirkonnas rohkesti soovõhka ja selle järgi sai paik endale nime.

15. sajandil eraldas (arvatavasti müüs) Liivimaa Ordu Pirita kloostrile oma Tallinna linnuse peamised valdused Viimsi poolsaarel ning peale aastat 1471 ei nimetata enam Viimsi küla, vaid samanimelist mõisa.

1555. aastal oli Viimsi kloostrimõisa valitsejaks Otte Gylsen, kellele nähtavasti kuulus maavaldus Lubjal, Viimsi klindi põhjapoolsel serval ja kelle nimest võis tekkida sealne pere (talu) nimi Kiltsi. 1575. aastal otsustasid Pirita kloostril eestseisjad ning rüütelkonna ja

Tallinna rae esindajad pantida Lubja ja Simeni pered koos mõisale kuuluva heinamaatükiga Aegna saarel kloostri valitsejale, Dietrich Kawerile kloostri saadava 1444 ½ marga katteks. Üle anti ka kivist aidahoone, kus leidus 2,4 tonni rukist, 2,3 tonni otra ja 2 tonni linnaseid. Sellest peale tekkis Lubjale ka Kiltsi eravaldus (väikemõis). Aja jooksul vahetusid Lubja mõisa omanikud. Alexander Buxhoevedeni valitsemise ajal rajati Lubja külla 1820-ndatel aastatel Koluvere lossi minikoopia. Koluvere mõis (1796-1919) ja Viimsi mõis (1818-1874) kuulusid von Buxhoevedenite suguvõsale. Koluvere loss oli mõisahärrale väga südamelähedane ja ta lasi oma Viimsi valduse liiva kaldasse koopa uuristada ning selle kohal kalda peale nimetatud lossi minikoopia teha.

Kohalik legend räägib selle lossi kohta järgmist: Viimsi mõisnik olnud seotud mereröövidega. Linnahärrad olla teavitanud teda suuremate laevade tulekust ja tahtnud, et ta laevadel silma peal hoiaks, kui need jõuavad Aegna ja Rohuneeme salmele. Linna magistraadile oli nimelt jõudnud kaebusi, et laevu pidevalt rööviti. Mõisahärra kasutas aga seda infot ära ja ahvatles oma kavala äriplaaniga talupoegi laevu röövima. Ta vaatas mäe peale ehitatud lossitornist (mis oli algselt puust) pikksilmaga reidil olevaid kaubalaevu ja andis talupoegadele märku, millal merele minna. Kui oli tegemist hea kaubaga, saadi priske noos. Röövitud kaup peideti lossi all olevasse koopasse. Nn. kuulsa „korsaarilinnuse“ on jäädvustanud 19. sajandil baltisaksa kunstnik Carl Friedrich Christian Buddeus oma joonistusel „Schloss Lode aus Wiems“. 1939. aastal ehitati lossi varemetele Viimsi tuletorn.

Joonis 3. Carl Buddeus kriidijoonistus- Lohde loss. Eesti ajaloomuuseum

Viimsi Rannarahva Muuseumi juhataja Janek Šafranovski on kirjutanud.

Allikas: <https://rannarahvamuuseum.ee/ajaloo-blogi-et/carlsbad-ja-lohde-koluvere-loss-viimsis/>

Lubja külas asus Eesti esimene spaa ja romantiline (võlts)rüütliloss

Kuigi inimesed on saunades kuuma veega kümmelnud juba aastatuhandeid, võib üheks tänapäeva mõistes euroopalike kümbalusutuste pioneeriks nimetada Karlowy Varyt Tšehhimaal, endise nimega Karlsbad. Kohanimi tuleneb Saksa-Rooma keisrist Karl IV-st, kes 1370. aastal kuumaveeallikates supeldes andis sealsele paigale erilise keisrilinna staatuse. Edaspidi arenes kuumavee allikate ümbrusesse oluline kümbaluskeskus. Ikooniline supelasutus on andnud omakorda nimesid mujal asunud kuurortitele. Teiste seas ka Viimsis.

Viimsis asuva kohanimega Carlsbad vanim teadaolev kaart pärineb 1794-st aastast. Selline nimi pandi siia reklaamimaks uut kümblusasutust, mis asus praeguses Lubja külas ja mis tõi Viimsi mõisaomanikule Magnus von Stenbockile veekeskuse ja võõrastemaja näol lisasissetulekut. 1796. aastast pärineva kirjelduse kohaselt kasutas terviseasutus kohalikust allikast tulevat vett, mida basseinis kümblemiseks eelsoojendati.

Toonase spa asukohta põhjuseks oligi klindist väljuv allikas, mida hilisemal ajal rahvapärasemalt Kaarliallikaks kutsuti. See nimi tuleneb omakorda kohalikust Carlsbadist. Omal ajal oli allika juures basseini ja kergemad ehitised. Võõrastemaja ja toitlustusasutus asusid kõrgemal, praeguse Lubja tee kõrval, klindiastangu serval.

Paarikümne aastaga oli sinne kümblusäri siiski lõppenud. Selleks ajaks välja kujunenud olukorda kirjeldab 1828. aasta paiku üks Saksamaalt pärit daam oma reiskirjas sõbrannale järgnevalt: Lase endale aga parem jutustada, mida erilist siin leidis. Ei midagi vähemat kui mineraalvee allikas ja maa-alalune käik. Esimest haiged ei kasuta, võib-olla harilikust põhjusest – lohakast ükskõiksusest, aga ilmselt ka tema välimusest. Basseinis, kuhu vesi koguneb, elavad mitmed konnapered seltskondlikku ja laulurikast elu, lisaks kasutavad ümbruses elavad talunikud seda kuivanud äkete leotamiseks ja muuks sarnaseks. Siiski sisaldab see vesi tõesti rauaosakesi.

Täpselt ei ole teada, miks toonane kümblusäri lõppes. Üheks põhjuseks võis kindlasti olla asjaolu, et samal ajal avasid ukсед uued uhked supelasutused Tallinnas, Kadriorus ja Haaberstis. Samuti kujunes 19. sajandi algus Viimsi mõisale keeruliseks seoses mitmete omanikevahetustega. Kümblusasutuse hooned olid enamuses juba 19. sajandi lõpuks varemtes. Carlsbadi kohanimi pidas vastu ca 100 aastat ja esines siinse paiga nimetusena veel eelmisel sajandivahetusel.

Basseiniga varustatud allikat, kasutati piima jahutuse eesmärgil veel kolhoosi ajal eelmise sajandi 70-ndate aastateni. Tänapäevaks on see veeläte kanalistasiooni juhitud kuid läbi kaevukaane vaadates vuliseb vesi rõõmsalt edasi. Kohalik külaselts lubas siiski kuulsa allika uuesti päevavalgele tuua.

Keskaegse lossi koopiast räägitakse järgnevat. 1818. aastal sai Viimsi mõisa omanikuks Alexander von Buxhoeveden. Temale kuulus ka uhke keskaegne Koluvere (toonase nimega Lohde) loss Läänemaal. Sealse lossi tegi üle-euroopaliselt kuulsaks Württembergi printsessi Dorothea salapärase surm 1788-ndal aastal. Mõisnik otsustas kuulsast lossist Lubja külla kõrgele klindile, Kaarliallika allika vahetusse lähedusse, vähendatud koopia teha. Eelkõige oli see mõeldud külalistele ja küllastajatele mulje avaldamiseks ja suurepärase vaate nautimiseks. 19. sajandi alguses läks turism ja huvitavate sihtkohtade külastamine massiliselt moodi ja põnevate vaatamisväärsuste puudusel neid lihtsalt loodi juurde. Tehti seda lihtsalt pretsiisi pärast, kui ka majanduslikel eesmärkidel. Laskem lisaks veel kõnelda eelpool mainitud reisijat: Vaadegi, mis siit kindluse juurest avaneb, on lummas: kaugel üle lahe paistab iidne linn oma taeva poole sirgivate gooti tornidega, siinsamas all, teisel pool puulatvu, sillerdavad hõbedased Läänemere lained.

19. sajandi algul Viimsis valminud keskaegse lossi vähendatud koopia koos bastioniga oli terviklahendusena oma ajal väga uudne ja eesrindlik nähtus. Võrdluseks võib tuua, et analoogilised Eesti tuntumad historistlikud ehitised (näit. Alatskivi, Sangaste, Glehni jpt. lossid) pärinevad enamasti alles sama sajandi teisest poolest.

Hiljem on kohaliku rahva seas torni peetud võltsmajakaks, ilmselt ajendatuna Ungern-Sternbergide Hiiumaa romantilistest lugudest. Võlts oli see küll aga siiski mitte majakana. Eelmise sajandi alguseks oli ehitis varemeis ja sama koha peale ehitati 1930- ndatel aastatel päris majakas. Tänapäeval on omaaegsest lossist järgi vaid praeguse majaka alune kõrgendik koos mõningate keldrite ja väikese osa bastioni kuivmüüri. Nüüd, mil turism Viimsis jälle hoogu kogub, oleks tore omaaegsest lossi koopiast omakorda uus koopia üles ehitada. Tekkiks põnev ajalooline järjepidevus...

Romantiline koobas klindi sees on samuti ilmselt samal ajal samade eesmärkide ja mõjutustega rajatud turismilõks. Juba 19. sajandi algul olid seinad kaetud reisijate nimede ja luuletuste(!) sissekriitseldustega. Röövli ja kuradi nimetused koopa tähistamisel on samuti hea näide läbimõeldud turismiturundusest. Koobaski vääriks tänapäeval veidi puhastamist ja uut luulet.

Joonis 4. Kaardi väljalõige aastast 1896.

Joonis 5. Lohde loss- Carl Buddeus kriidijoonistus. Eesti Ajaloomuuseum

LISA 2 Lubja külaseltsi elluviidud projektid:

Lubja Tuletorni juures asuval platsil jaanitule korraldamine. Seda on mõnel aastal tehtud ka kahasse naaberküla Pärnamäe küla aktiiviga. Jaanitulest on kujunenud viimsilaste seas armastatuim jaanik. Osavõtjate arv on küündinud 1000 inimeseni. Pidu on alati tasuta küllastajatele. Esinevad kohalikud rahvatantsijad, pillimehed ja avatud on söögi- ning lasteala.

Joonis 9. Lubja küla jaanituli

Põhjakonna trepi idee ja projekteerimine riigieelarvelistest vahenditest aastal 2015-2016. Põhjakonna trepp on oluline ühendustee Lubja küla ja Pärnamäe küla elanikele Viimsi keskusega. Lastele on tagatud kiire ühendus kooliga jalgsi või rattaga liikumiseks. Trepis on kujunenud Viimsile ja tervele Harjumaale oluline armastatud turismisihtkoht ja vaatamisväärsus.

Joonis 10. Vaade Põhjakonna trepilt öisele Viimsile

Projekt "Suhtlus külas ja külast välja" KOP 2011.a. I voor

LEADER projekt "Lubja küla miljööväertuslike alade hooldamiseks vajaliku inventari soetamine" 2011.a.

KOP projekt "Tähtpäevad rahvakalendris – vastlapäeva tähistamine" 2011.a. II voor

KOP projekt "Teisaldatav tantsupõrand külaplatsile" 2012.a. II voor

LEADER VII voor projekt "Rannarahva piknik" 2013.a.

Joonis 11. Rannarahvapikniku flaier näitab laiaulatuslikku koostööd ürituste Külaseltsi korraldatud üritustel

Joonis 12. Rannarahvapikniku avamine- pildil vasakult külavanem Raimo Tann, Põhja-Harju Koostöökogu juhatuse esimees Arno Kannike ja Rannarahvapikniku projektijuht Annika Vaikla

LEADER VII vooru projekt "Terviseradade edendamine rahvusvahelise koostöö raames" 2013.a.

Joonis 13. Põhjakonn Karulaugu terviserajal

KOP projekt "Turvateenus ja helitehnika rent rannarahva piknikule" 2013.a. I voor

LEADER projekt "Suusaradade hooldustehnika soetamine" 2017

LEADER ühisprojekt "Pargikultuur pärnadega" 2018

Prangli mänguväljaku ja Viimsi Mõttespordi tegevustoetus riigieelarvelistest vahenditest 2018

Viimsi puhke- ja virgestusala eskiisprojekt riigieelarvelistest vahenditest 2019

Lubja klindiastangu rekreatsiooniala visioon, millest on valminud alljärgnevad etapid:

- Põhjakonna skulptuur ja muinasjuturada
- Põhjakonna trepp
- Mänguväljak.

LISA 3 Külaelanike seas läbiviidud küsitluse vastused (jaan 2022)

Tugevused	Parendusvaldkonnad (nõrkused)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Suured asustuseta alad (rohealad) 2. Terviserajad ja teised vaba aja veetmise kohad 3. Hästi tegutsev külaselts 4. Aktiivsed sõbralikud ning 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lubja küla piires ei tohiks piirkiirus olla suurem kui 70 km/h 2. Viimsi metsades on palju suurulukeid, keda on raske suurel kiirusel märgata 3. Parendada koos Maanteeametiga metsloomadele viitavaid teemärgistusi

<p>kodupaika hoidvad elanikud</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Roheline, kaunis ja privaatne elukeskkond 6. Oma lõkke-, tantsu ja lauluplats 7. Uus lastemänguplats 8. Kaunis trepp keskusest Lubja külla 9. Kooselu looduse ja loomadega 10. Mugav ja hooldatud infrastruktuur 11. Suur arengupotentsiaal 12. Kunagi tuleb siia ehk Eesti - Soome toru üks ots 13. Jalgrattaga võib sõita mereranda ja Tallinna 14. Viimsi keskusele lähedal Tallinna lähedal 15. Kõrghaljastusega 16. Matkarajad 17. Kergliiklusteed 18. Kogukond 19. Wimka 20. Lubja küla elanike kaasamine küla arengusse 21. Lubja küla majakas 22. Lubja jaanituli 23. Ühised ettevõtmised ning kokkuvõid 24. Klindias tang 25. Mitmekesine loodus 26. Head võimalused looduses viibimiseks 27. Võimalus rajada külakeskus 28. Vana puist 29. Põllud 30. Põlismets, umbes 100 tammed 31. Lubja mägi 32. Ajalugu 33. Loomad, kes on lubanud meid oma koju 34. Viimsi puhas vesi. 35. Majakäärne loodus, 36. Ehitusevaba põld jalutuskäikudeks 37. Kõrgendikud puhaste lilleaasadega 38. Suvel nii kaunit trimmerdati teeäärseid alad, mis lõi väga 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Tundub, et see rohelus ja privaatne on kadumas pidevate uute kinnistute loomisega 5. Koledad mastid (nii elektri- kui mobiilmastid) 6. Pigem hõre ühistranspordi graafik 7. Lärmakad ja aeg-ajalt haisu eritavad tehasehooned 8. Vajame oma pisikesi poode 9. Kesklinnaga transpordiühendus paremaks 10. Koha peal võiks olla rohkem töökohti, et ei peaks linna vahet litutama 11. Kinnisvaraarendajate surve on ilmne 12. Ei taha valgusreostust ja seda, et igas peres on autosid rohkem kui inimesi 13. Olemasoleva rahulikkuse, privaatsuse ja looduslähedase keskkonna säilitamine täna ja pikas perspektiivis. Kui see oleks prioriteet, siis saaks ka tulevastele põlvedele edasi anda eluks sobivat küla 14. Ehitustiheduse piiramine 15. Inetute ja küla keskkonda mittesobivate suurehitiste mitte lubamine (näiteks laod, suured kontorihooned, muud avalikud hooned jne.) 16. Kogukonna tunde puudumine 17. Info mitteliikumine 18. Külaelanikud ei tunne teineteist 19. Kokkupuutekoha puudumine 20. Ühisüritused 21. Ülekäigurajad 22. Wimka kõikidele Viimsi kodanikusoodustusega kättesaadavaks 23. Rohkem spordi ja vabaajauritusi 24. Lapsed ekraanidest vabaks, peererahakotisõbralikult/taskukohaselt ringidesse, trennidesse 25. Lubja külast otse jalgteeranda 26. Lõkkeplats kus saaks pere/sõpruskonnaga iseseisvalt lõket teha (on vaid üks Tädu plats) 27. Luba jaanitule plats vajaks uuendamist Istepingid vankritega emmedele ning eakatele 28. Lilledega kaunistamist 29. Noortele vabaaja tegevuseks mõeldud plats nt korvpalli või lauatennise jaoks 30. Krillimäe piirkonda terviserada 31. Prügikaste juurde 32. Külakeskus koos laululavaga 33. Nahkhiirtele kodu
--	---

<p>ühtse õhkkonna.</p>	<p>34. Nutiladu, tehnõlevaatuse ja autoremondi jm koledad ja räämas hooned paepeasel</p> <p>35. Laste mänguväljakud,</p> <p>36. Koerte jalutusväljak</p> <p>37. Lubja küla peaks lõpetama ridaelamute ehitamise, juba ammu on ruutmehetrid tähtsamad, kui Lubja inimene ise</p> <p>38. Lubja küla peaks tundma oma looduslikku ja ajaloolist hinda ja valima (andma luba) ainult Lubja küla arendavatele, väärtust hindavatele objektidele</p> <p>39. Astangul ja põlismetsa kõrguvad elamurajoonid, panipaigad ja lao hoone ei ole Lubja tase</p> <p>40. 39. Lubja küla inimeste panust (maksud) Viimsi valda tuleks, peaks, oleks mõistlik rakendada inimeste heaolusse- matkarajad, mänguväljakud, paremad küttelahendused, arendajatele Viimsi (Lubja väärtust hindavad nõudmised)</p> <p>41. Palun uuesti arvestada, ellu rakendada, Lubja külas hajaasustuse head tavad (peatage Lasnamäestumine) ja lõpuks kas või (mõtlen kõiki suuremaid ettevõtmisi)</p> <p>42. Lubja tee pikenduse projekti arutlusperemate lahenduse otsimine kõigiga, keda otseselt, igapäevaselt, uued valla otsused mõjutavad.</p> <p>43. Kevadine koristamine koertega jalutajate järel Külal võiks olla ühine multsiala (näiteks kitsed/loomad käiksid üle põldude veelgi rohkem)</p> <p>44. Lõkkepaik okste turvaliseks põletuseks võiks olla</p> <p>45. Mõningased lõhkumised (nt majaka juures välikäimlaga halvasti käitunud)</p> <p>46. Inimesed tassivad (kindlasti mitte meie küla elanikud) on toonud prügi/vanamööblit</p>
<p>Võimalused</p>	<p>Ohud</p>
<p>1. Bussiliini 1A marsruut võiks pikeneda Leppneeme-Tammneeme ristmikuni.</p> <p>2. Simmaniplatsile oleks vaja pinke ürituste väliseks ajaks neile, kes soovivad lihtsalt nautida kaunist vaadet.</p> <p>3. Piirkiirust reguleerivad</p>	<p>1. Majandusala Metsise tee ääres(endine Utilitase plats), mis sisaldab erinevaid tule- ning keskkonna ohtlikke jäätmeid</p> <p>2. Kuna keskusesse on tulnud päris palju võõrkeelset seltskonda, siis käivad noored tihti õlut joomas nii Põhjakonna trepil, lastemänguväljakul kui simmani platsil. On tulnud juba paaril korral ette, et noori on</p>

<p>seadeldised</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Aktiivne osavõtt kodukohvikute päevast (miks mitte ka muudest üritustest, nt garaažimüük vmt, Lubja tihti päris hõredalt kaetud :(5. Aruteluringid (kas või veebis) eri külaelanike probleemide lahendamiseks 6. Kogukondlik külapood 7. Algkool lastele 8. Hooldekodu vanainimestele 9. Loomuliku ja loodusliku keskkonna osakaalu hoidmine ja võimalusel kasvatamine (näiteks puude istutamine). 10. Piirata ehitustihedust ja inimtegevuse jalajälge, et säiliks küla privaatsus ja rahulik keskkond 11. Ühistegevusi, oma küla koosolekud 12. Küla lipu paigutamine 13. Küla laste ja noorte ühise ajaveetmiskoha loomine 2 14. Tulla lähemale oma küla inimestele. Praeguseini tehtud toredaid tegevusi reklaamitakse kogu Viimsile, kuid jäädes kaugeks oma Lubja küla inimestest 15. Autoteede remont 16. Kiiruspiirangud 18. Rohkem propageerida, et koeraomanikud oma lemmiku väljaheidet endaga kaasa viiks, mitte vedelema ei jätaks, see on õõvastav, millised kevadised teeääred välja näevad 19. Wimka peaks olema igale viimsilasele soodusega (ka kino, spa, muuseumid jms). 20. Lapsed, noored... kõik õue! ehk võiks olla nõ igapäevapäevased peredega kogukondlikud matkad kohalikes metsades 21. Jalgrattamatkad 22. Lubja majakas võiks olla kuidagi "aktiivne" 	<p>tulnud korrale kutsuda.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Mastid, tehasehooned. 4. Kinnisvaraarendused 5. Valgusreostus 6. Sõltuvus autotranspordist 7. See mentaliteet, et mis väljaspool minu krunti, ei puutu enam minusse 8. Koerad kinni 9. Elukeskkonna esmaseks ohuks olemasoleva keskkonna muutmine betooni, asfaldi ja muude moodsate materjalidega "paremaks". Mille tulemusena on rohkem tuima ning korduvat tehis keskkonda ja vähem loomulikku ja eristuvat 10. Oluline oht on elukeskkonna üle dimensioneerimine, nii et pikemas perspektiivis ei ole siin enam hea elada. Näiteks: Kasvab liigselt asustustihedus, kasvab liigselt liiklustihedus, kasvab müra, resotus jne jne. Samas väheneb muu oluline ja siin juba varem mainitud 11. Hetkel on keskkond sobilik ka laste kasvamiseks (liiklusoht, võõraht, jne). Kui see muutub, siis ei ole Lubja küla enam eelistatud 12. Elukeskkonda kahjustavad arendajad, kes soovivad ehitada ja muuta elukeskkonna veel paremaks. Samas kui külaelanikule ei ole see tegelikult vajalik ja ammugi mitte tema elu paremaks muutev. Tegelikult tema elukeskkonda hoopis devalveerub ja saab kahjustuda. 13. Inimeste hoolimatus kuna ollakse teineteise vastu võõrad 14. Keskuse aktiivelu liigne lähenemine, seeläbi müra fooni kasvamine ja võõraste juhuslike inimeste sagedasem sattumine külla 15. Küla harmoonia tunde kadumine läbi siia sobimatute arhitektuursete ehitiste, viimane lilla laokompleks mida praegu ehitatakse kaotas ära nii looduskeskkonna harmoonia oma kunstliku värvitooniga ja tekitab rasketundesliku müüri jalutustee ja päikeseloojangu tee ette 16. Ülekäigu rahade puudumine 17. Loomad teel. Kurjad koerad (ei saa usaldada last üksi nt rattada sõitma minna, sest kunagi ei tea, millal temaga võib kokki saatuda mõni kuri koer, kellele mingil põhjusel lapsed ei
--	--

<p>23. Uisuplats</p> <p>24. Kelgumägi</p> <p>25. Mänguväljak</p> <p>26. Seikluspark (tasuta)</p> <p>27. Jooga vms võimlemine kehale ja vaimule</p> <p>28. Võiks olla kohalik grupp, kus on märgitud, millised omaala spetsialistid meie külas elavad ehk kuidas naabrimees saab olla naabrimehele kasulik ja millega naabrinaine naabrinaisele toeks, abiks, eeskujuks, teerajajaks...koos olemises on väge. 1+1=11 □</p> <p>29. Istepingid</p> <p>30. Külakeskus mis tõstab kogukonna tunnet</p> <p>31. Istumiskohad koos raamatu kapiga ja võimalus laadida telefoni</p> <p>32. Laululava</p> <p>33. Kogukonna aed</p> <p>34. Nahkhiirtele oma kodu</p> <p>35. Elektriliinid maa alla viia (tunne nagu Tšernobõlis)</p> <p>36. Külapood/kohvik</p> <p>37. Metsasihi tee väljaehitamine matkarajaks</p> <p>38. ridaelamute ehitamise lõpetamine (arendajatele oma visiooni teatavaks tegemine)</p> <p>39. looduse hindamine, kaardistamine, uurimine, hoidmine, väärtustamine, esitlemine inimestele (tahvlid, viidad jne.)</p> <p>40. panustamine sellesse, et iga Lubja küla inimese teaks, et ta elab LUBJA külas (mäe pealsed ja mäe alused)</p> <p>41. Kasutada igat võimalust kaasa rääkida Viimsi valla otsustes, mis puudutavad Lubja küla arenemist, ehitust, inimeste heaolu jne.</p> <p>42. Künkapealne suusarada oli lemmik (elanike rohkuse ja kortega jalutajate tõttu enam ei tehta),</p> <p>43. Küla noortele üritustesari</p> <p>44. Küla täiskasvanutele nt ekskursioonid või muud teiste külaelanikega tutvumise tegevused</p>	<p>meeldi ja ründab.</p> <p>18. Uute majade ehitamisest tulenev ehitus praht mida tihti peale ära ei koristata</p> <p>19. Tihenenud liiklus külavahe teedel</p> <p>20. Loodus keskkonna vähenemine</p> <p>21. Elanike kasv</p> <p>22. Vandalism</p> <p>23. Jänesed, kes söövad puid ära ☺; aga tõsisemalt- järjest uued elamud</p> <p>24. lahtised peremehega koerad, hulkuvad koerad/kassid</p> <p>25. Tulekahjude korral suur kannatajate hulk</p> <p>26. Erinevate kultuuride ja tavade kokkupõrked</p> <p>27. Väga erinev arusaam looduse hoidu, heakorda, kasutamise võimalustest</p> <p>28. Uskumatu, aga ikka veel prügi metsa all</p> <p>29. Küla elanike omavahelise suhtluse vähesus, uute ja vanade tulijate integreerumine (ühisüritused) aitaks turvalisust tõsta,</p> <p>30. Kiirustavad autojuhid, tänavatel on palju lapsi mängimas, samuti jalgrattureid ja jalutajaid</p> <p>31. Ei olda kursis naabrite tegemistega, sideme puudumine, vajadusel abistamise eesmärgil kui midagi näib nihu</p> <p>32. Sügiseste lehtede äraveo teema, suur mure</p> <p>33. Kuidas lahendada suvist veeprobleemi aianduses, mil ei ole joogivett raisata - kas kastevett on võimalik kuidagi sademete toel koguda..?</p>
---	--

<p>45. Jalutajatele veel ehk jalapuhkamispinda (kiiku või pinki, enne oli rohkem neid võimalusi)</p> <p>46. Oma küla elanike nimekiri, kes millega tegeleb, üksteise toetamine, teenuste pakkumine/osutamine</p> <p>47. Majaka taasavamine külastamiseks</p>	
--	--